

Universumlik Universeum

Foto: Märt Riistop

See ehitis on pigem värske, jultunud ja ärritav kui kaunis. Tema robustsus kriipsutab alla Universeumi eesmärki olla inspiratsiooniallikaks eksperimenteerivale ja loovale vaimule.

Sissejuhatuselt Universeumi tutvustavale kirjutisele Rootsi 2004. aasta puitarhitektuurikonkursi kogumikus (1).

MÄRT RIISTOP

Rootslastele teeb muret, et nende noortest seob ligi poole vähem oma eriala loodusteaduse või tehnoloogiaga kui teistes riikides, keda nad peavad endale tähtsamateks konkurentideks. Universeum on Rootsi rahvuslik teaduskeskus, mille eesmärgiks ongi

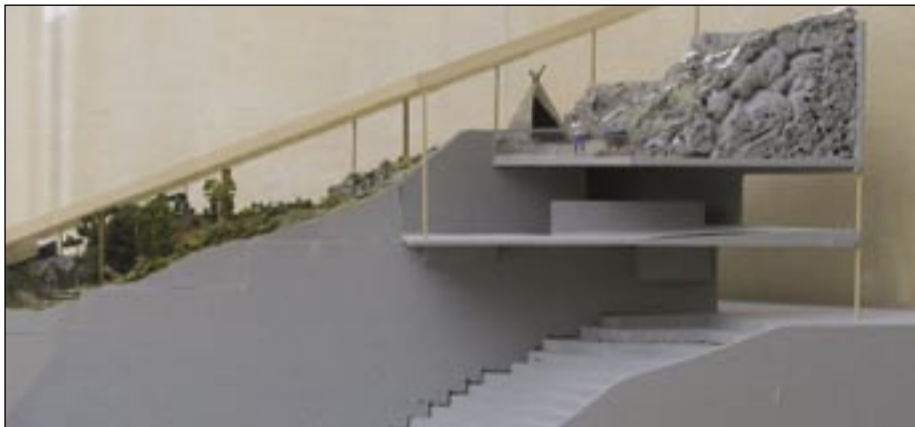
äratada noortes taas huvi loodusteaduste ja tehnoloogia vastu, et riik säilitaks oma majandusliku konkurentsivõime ja rahvusliku heaolu.

Teaduskeskuse projekti saamiseks korraldatud arhitektuurivõistluse võitis Gert Wingårdhi arhitektuuribüroo. Esikohale viis neid nende lahenduse uudsus. Samuti oli projektis rõhutatud kohalike

↑ Foto 4. Seda vaadet kasutatakse Universeumi tutvustustes kõige sagedamini – võimas liimpuidust konsool kannab suurt osa kahest ülemisest korrusest, kõige kohal kõrgub saehambuline läbikumav sõrestikfermidest katus. Katuse hambulisusega taotleatakse sarnasust puude latvadega, samas võimaldavad kaldpinnad päikeseplatade optimaalset paigutust.

Foto 1. Universeumi vihmametsa sektsiooni (vasakul) ja liimpuidust postide tahukakujulise osa makett. Sörestikfermidest katus ulatub 12-meetrise konsoolina liimpuidust tahuka katusel oleva terrassi kohale. Vihmametsa kohal on talade sille kuni 35 meetrit.

Universeum

Asukoht: Korsvägen,

Södra vägen 50, Göteborg

Arhitekt: Wingårdh Arkitektkontor AB, Göteborg

Kasulik pind: 10 700 m²

Ehitusmaksumus: 364 miljonit

Rootsi krooni

Valmimisaasta: 2001

Foto 2. Liimpuidust varikatusega Universeumi ülaosa makett.

Foto 3. Universeum paikneb mäenõlval. Traatkastidesse pandud graniitkillustikust välisseintega akvaariumiplokist viib ülespoole kaldrööbastel liikuv lift.

Foto 5 ja 6. Vihmametsa ja liimpuidust tahuka vaheline ala on kogu kõrguses avatud. Treppidelt ja käiguteedelt saab vaadata vihmametsa ja terrassi ning jälgida, kuidas hoone tegelikkuses toimib: kogu konstruktsioon on avatud, inimesi on liikumas nii liftides kui treppidel-vahekäikudes.

Foto 7. Universeumi ülemine osa on üsna lihtsa konstruktsiooniga. Katusekatteks on vaid polükarbonaat, sest üle kümne soojakraadi pole ruumi vaja.

materjalide maksimaalset kasutamist ja energiasäästu nii materjalide tootmisel kui hoone eksploatatsioonis.

Universeumi asukohaks valiti küllalt suure kaldega kaljunõlv Göteborgi kesklinnas Lisebergi lõbustuspargi läheduses. Kivipinnas on ehitisele soojusallikaks ja jahutiks. Ehitustööde käigus väljakaevatud graniiti kasutati peenendatuna ka välisseinte valmistamiseks.

Hoone koosneb neljast suhteliselt eraldatud osast:

- kümnele liimpuidust postile kinnitatud liimpuitlaldele toetuvast tahukast, milles paiknevad fuajee, ekspositsioonide saalid, kohvik, kauplus jmt (fotol 1 näidatud maketi parempoolne osa);
- vihmametsa sektsioonist (foto 1 vasakpoolne osa), mis on selles vajaliku kõrge temperatuuri ja suure õhuniiskuse tõttu ümbritsetud mitmekordsete klaasientega ning paigutatud ülejäänud hooneosade vahele;
- akvaariumite ja muude kollektsioonide plokist (autorid ise nimetavad seda kivist tsüstiks), mis paikneb esimesest kahest hooneosast piki nõlva ülevalpool; makettidel (fotod 1 ja 2) ei ole seda näidatud, välisseintes on kasutatud traatkastidesse pakitud peenestatud graniiti (foto 3);
- suhteliselt madalast liimpuidust vari-katusega hoone ülaosast (makett fotol 2), kus asub Skandinaavia esiasukate elupaiga imitatsioon ning voolab väike mäestikuoja.

Allikad:

1. Swedish Architecture in Wood. The 2004 Timber Prize. Arvinius Förlag. Stockholm. 2004.
2. Cimmerbeck, Ostrowski, Wingårdh. Nordic by Nature. Natur och Kultur/LT's Förlag. 2001.